

ORGANOLOGIJA

Blagoslov i kolaudacija orgulja

U crkvi sv. Antuna u Zagrebu na Svetom Duhu, ove je godine izvršena generalna obnova i rekonstrukcija orgulja. Radove je izvodio Velimir **Kostrevec** i radionica HARMONIJA iz Ivanić-Grada.

Postojeće orgulje, djelo tvrtke HEFERER, nisu bile prvotno namijenjene za tu crkvu. Naime, orgulje naručene za taj prostor stradale su prilikom transporta za vrijeme II. svjetskog rata, pa su nabavljene nove, već spomenute. One su bile znatno manje, pa nisu pokrivala veliki prostor crkve. Traktura je bila pneumatska i za oba manuala korištene su iste svirale.

Izvorna dispozicija orgulja:

<i>I. manual</i>		<i>II. manual</i>	
Principal	8'	Lieblich Gedeckt	8'
Lieblich Gedeckt	8'	Gamba	8'
Gamba	8'	Aeoline	8'
Aeoline	8'	Vox Coelestis	8'
Regal	14'	Regal	14'
Mixtur	2 2/3 3f		
<i>Pedal</i>			
Subbas	16'		
Cello	8'		

Kako su orgulje zahtijevale generalnu obnovu, prišlo se ujedno i proširenju dispozicije registrima s digitalnim izvornom zvuka. Orgulje su pereuređene na elektropneumatski sustav, a zračnica je prepravljena na sustav sa čunjastim ventilima. Trakturom se upravlja mikroprocesorskim sustavom po MIDI standardu, proizvodom radionice Harmonija. Kao osnovica za proširenje dispozicije upotrijebljene su orgulje Sweelinck II. sa 46 registara firme JOHANNUS iz Nizozemske. Od postojećih registara upotrijebljeni su u prvom manualu: Principal 8', Lieblich Gedeckt 8', Gamba 8', Oktava /Regal/ 4' i Mixtura. U pedalu: Subbas 16' i Cello 8'. Svi digitalni registri imaju mogućnost individualnog intoniranja, kako cijelog registra tako i svakog tona zasebno. To omogućuje vrlo dobro uklapanje u dispoziciju klasičnih orgulja.

Dispozicija orgulja nakon nadogradnje:

<i>I. manual</i>		<i>II. manual</i>	
Burdon	16'	Quintatön	16'
Principal	8'	Prästant	8'
Gedeckt	8'	Gedecktflöte	8'
Gamba	8'	Viola di Gamba	8'
Oktave	4'	Vox Coelestis	8'
Salizional	4'	Principal	4'
Offenflöte	4'	Violoncello	4'
Quint	2 2/3'	Rohrflöte	4'
Superoktave	2'	Quintflöte	2 2/3'
Spitzflöte	2'	Waldflöte	2'
Larigot	1 1/3'	Terz	1 3/5'
Kornett III		Nasard	1 1/3'
Sesquialtera II		Siffelöte	1'
Mixtur V-VII		Rauschpfeife	III-V

Hvalimira Bledšnajder na obnovljenim orguljama u crkvi sv. Antuna Padovanskog u Zagrebu

TROMPETE	16'	Zimbel	II-III
TROMPETE	8'	DULZIAN	8'
		KEGELREGAL	8'
		OBOE	8'

Pedal

Kontrabass	16'	Nachthorn	2'
Subbas	16'	Mixtur III	
Cello	8'	BOMBARDE	32'
Gedeckt	8'	POSAUNE	16'
Choralbass	4'	TROMPETE	8'
Bassflöte	4'	KLARINE	4'

Spojke: II-I II-P, I-P

Kolektivi: PP, P, MF, F, FF, TT

Tremulanti: M I, M II

Crescendo stopa

Stopa za ekspresiju M II

Povodom ove rekonstrukcije i nadogradnje, na blagdan sv. Franje, nakon što je gvardijan samostana fra Alojzije Litrić upoznao nazočne s obavljenim radovima orgulje je svečano blagoslovio župnik fra Maksimilijan Herceg. Potom je slijedio kolaudacioni koncert, kojega je izvela Hvalimira Bledšnajder.

Program je bio slijedeći:

- J. S. Bach: *Toccata i fuga* u d-molu, BWV 565
 "Kommst du nun, Jesu, von himmel herunter", koralna predigra BWV 650
- T. Albinoni: *Adagio* u g- molu /trascr. R. Giazzotto/
- F. Liszt: *Preludij i fuga B-A-C-H*
Propovijed pticama - Sv. Franjo Asiški
 /trascr. C. Saint-Saëns/
- J. Langlais: *Meditation*
Incantation pour un jour Saint

A. Klobučar: *II. sonata za orgulje*
Maestoso – Largo – Presto possibile

Hvalimira Bledšnajder je koncertom pokazala da se na ovim orguljama danas mogu izvoditi djela svih razdoblja, kao i bogatstvo registara i boja što su orgulje dobile ovom nadogradnjom.

Ipak, prvotna zadaća orgulja u crkvi je da uzveličaju liturgijska slavlja. U tom smislu svakako treba čestitati zajednici Franjevac konventualaca na sv. Duhu što je, uza sve velike planove i zahvate u i oko samostana, pronašla prostor i sredstva za uređenje orgulja koje su, u slavljenju liturgije, nezaobilazan čimbenik.

H.

Kolaudacija orgulja u Vinici

Na blagdan Krista Kralja 24. studenog 1996. u župi sv. Marka ev. u Vinici kod Varaždina, održana je kolaudacija restauriranih orgulja, blagoslov orgulja i koncert na orguljama.

Prije 23 godine obavio je Slavko **Gabud**, župnik iz Sračinca, zadnju restauraciju naših orgulja. I tada se već osjetila potreba za jednom velikom restauracijom. No, kako potrebe i mogućnosti gotovo nikad ne idu skupa, tako je i taj veliki zahvat čekao sve do prošle godine, kada je sklopljen ugovor između poznatog majstora orguljara g. Marka **Rastije** iz Zagreba i župe Vinica u svezi popravka orgulja. Uz suglasnost Nadbiskupskog Duhovnog Stola iz Zagreba prišlo se restauraciji orgulja i promjeni pneumatske trakture u elektro-magnetsku. Izrađen je novi pomični sviraonik, novi motor Ventus, šest novih drvenih svirala, itd.

Poslije svete Mise u 9.30 je gospodin majstor Marko Rastija iznio tehničke podatke o orguljama. Orgulje su izrađene kao 213 Opus 1910. godine u poznatoj firmi Hefferer iz Zagreba. Imaju 12 registara i 2 manuala.

Mo. Miroslav **Martinjak**, pročelnik Instituta za crkvenu glazbu pri Katoličkom Bogoslovnom fakultetu u Zagrebu obavio je tehnički prijem orgulja. Orgulje su stručno osposobljene za sve koncerte na orguljama. Mo. Martinjak dao je visoku ocjenu majstoru Rastiji na kvalitetnoj restauraciji orgulja.

A onda je *Srednja muzička škola, odjel za glasovir, orgulje i solo pjevanje iz Varaždina* (ravnatelj prof. Stjepan Sraka) izvela koncert na orguljama. Nastupili su mladi daroviti učenici sa sljedećim programom:

G. Frescobaldi: *Toccata* F-dur, Kristina Putarek;
J. S. Bach: *Pastorale*, Josip Mihaljević;
J. S. Bach: *Fantasia* G-dur, Božica Tudan;
G. B. Pergolesi: *Arija Quae moerebat et dolebat* iz Stabat Mater, Martina Kapitan - mezzosopran i Marko Lilić, orgulje;
D. Buxtehude: *Fuga* C-dur, Bosiljka Pavlović;
J. S. Bach: *Praeludium et Fuga*, Maja Petrović;
J. S. Bach: *Arija Bereite dich Zion* iz Božičnog Oratorija, Martina Kapitan, mezzosopran i Marko Lilić, orgulje;
Anonymus: *Sonata* G-dur, Marko Lilić;
O. Messiaen: *Les anges*, Emanuela Kocijan i
M. Reger: *Basso Ostinato*, Marko Lilić.

Tom je prigodom gosp. ravnatelj Muzičke škole iz Varaždina obećao da će se od sada moći dio baroknih večeri u Varaždinu održati i u ovoj lijepoj crkvi i na ovim vrijednim orguljama.

Valent POSAVEC

Restaurirane orgulje u crkvi sv. Terezije Avilske u Požegi

Crkva sv. Terezije Avilske u Požegi sigurno je jedna od najljepših crkava u tom dijelu naše domovine. Građena je u terezijansko-baroknom slogu, a po izričitoj želji carice Marije Terezije posvećena je sv. Tereziji Avilskoj. Gradnja je započela 1756. a završena je 1763. godine, vizitatori pak crkvu nazivaju "magnifica ecclesia". Ubrzo po završetku gradnje crkva dobiva i svoje prve orgulje. 1768. postavljene su prve orgulje o kojima nažalost nemamo podataka. Godine 1900. tvrtka Josip Brandl iz Maribora postavila je nove orgulje uz cijenu od 4000 kruna. Orgulje su bile pneumatske sa 13 registara.

Dispozicija je bila sljedeća:

<i>I. manual</i>		<i>II. manual</i>	
1. Bourdon	16	1. Flaut Harmonique	8
2. Principal	8	2. Salicional	8
3. Gedeckt	8	3. Vox Celestis	8
4. Gamba	8	4. Fugara	4
5. Oktava	4		
6. Mixtura	2 2/3 3f		
<i>Pedal</i>			
1. Subass	16		
2. Stillgedeckt	16		
3. Cello	8		

Jesu li već na prvotnom sviraoniku postojali kolektivi i spojke nije poznato, ali kasnije nalazimo kolektive P, MF, F, Tutti, O, te spojke I - P, II - P, II - I, II - I sub, II - I Super.

Ormar je bio jednodjelni, izveden u tri tornja od kojih je središnji viši i dva niža a povezani su spojnicama. Malim pilastrima prospekt je podjeljen na pet djelova. Kako je izgledao sviraonik ne zna se, jer je prilikom prve renovacije (šezdesetih godina) originalni sviraonik zamijenjen novim, (pri čemu je izgubljena i pločica sa brojem opusa) potpuno nestilskim i nestandardnim. Sviraonik je bio širine 1050 mm, te je sviranje pedala predstavljalo problem jer nije postojao potrebni razmak između H i C, te E i F. Tom je prilikom postavljeno i električno puhalo za napajanje mijeha zrakom koje je bilo domaće proizvodnje. Sedamdesetih godina g. Ivan **Derner**, orguljar iz Feričanaca, pristupio je ponovnom zahvatu renovacije. U orguljama su izmijenjeni mješčići na manualnim zračnicama, te ugrađeno novo puhalo vlastite proizvodnje. Ugrađen je i valjak. Takve postojeće orgulje služile su dobro za bogoslužne svrhe. Crkva sv. Terezije ima izvanrednu akustiku, pa isto tako služi i kao koncertni prostor. No svaki orguljaš teško bi prihvaćao koncerte na takvim orguljama. Često je do-